

Editorial

ac senectutis suae eminentiam dignam et ingenitatem
nobilitatis canitiem atque a puero optimae conversationis
et secundum sanctae et a Deo conditae legis...

(II Maccabeorum 6, 23)

Revista Teologică, Organ de știință și viață bisericească, înființată în anul 1907 (din anul 1956, cu denumirea *Mitropolia Ardealului*, iar din 1991, din nou *Revista Teologică*), unul dintre cele mai vechi periodice științifice românești, își datorează bunul prestigiu de care se bucură și redactorilor ei, distinși profesori de teologie sibieni. Printre aceștia, o activitate remarcabilă a desfășurat Părintele Profesor Dr. Ioan Ică sr, care a condus destinele revistei între anii 1978-1992.

La împlinirea vârstei de 80 de ani, redacția actuală a Revistei Teologice se alătură Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Laurențiu în gest de prețuire și îi dedică cu reunoștință numărul 3 pe anul 2012. *Ad multos, sanos beatosque annos!*

*

Părintele Profesor Ioan I. Ică s-a născut la 9 septembrie 1932 într-o familie credincioasă de muncitori din Sibiu (două dintre surorile preacucerniciei sale au intrat în monahism și au avut o influență decisivă în formarea sa, apropiindu-l de biserică și orientându-l, mai târziu, spre studierea teologiei). Clasele primare și liceul le-a făcut în Sibiu (1939-1945, respectiv 1945-1951). Între anii 1951-1955 urmează cursurile Institutului Teologic Universitar din Sibiu, beneficiind de formarea teologico-etică a unui corp profesoral de excepție, care îi cuprindea pe Nicolae Neaga, Grigorie T. Marcu, Sofron Vlad, Teodor Bodogae, Milan Șesan, Nicolae Mladin, Isidor Todoran, Dumitru Belu ș.a. Sub îndrumarea viitorului mitropolit al Ardealului, Nicolae Mladin (1967-1981), va susține teza de licență cu titlul *Eros și Agape. O încercare de ontologie și sinteză morală*, apreciată cu nota 10, calificativul excepțional. Se vedește încă de acum aplecarea spre studiul limbilor clasice și moderne: greacă veche, latină, greacă modernă, engleză, germană, franceză și italiană. Pentru a-și aprofunda cunoștințele de limbă germană, dar și pentru a studia teologia protestantă direct de la surse, se înscrie un an (1956-1957) la Institutul Teologic Protestant din Sibiu.

La 28 august 1958 se căsătorește cu Irina Albu-Șonieru, originară din Cluj și licențiată în teologie la Sibiu, împreună cu care are doi fii: Ioan, născut la 15 august 1960, arhidiacon, profesor conducător de doctorat la disciplina Spiritualitate din cadrul Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu, și Teodor, născut la 26 martie 1962, de profesie inginer.

În perioada 1958-1961 a urmat la zi cursurile de doctorat la Institutul Teologic Universitar din București, specializarea Teologie Dogmatică și Simbolică Comparată. În cadrul acestor cursuri doctorale redactează mai multe lucrări de mare complexitate teologică, parte din ele fiind publicate în revistele teologice centrale. La sfârșitul stagiului de pregătire este evidențiat de rectorul de atunci, Pr. Prof. Dr. Ioan G. Coman, primul între doctoranzii de la Institutul Teologic din București. Sub îndrumarea Pr. Prof. Dr. Nicolae Chițescu își finalizează teza de doctorat susținută în aprilie 1974 și apreciată cu nota 10, calificativul excepțional: *Mărturisirea de credință a lui Mitrofan Kritopoulos. Importanța sa istorică, dogmatică și ecumenică*.

A fost hirotonit diacon la 28 noiembrie 1971 și preot la 13 iunie 1972. În prealabil fusese angajat la Institutul Teologic Universitar din Sibiu; în 1968 este numit lector, iar la 1 octombrie 1974 conferențiar la catedra de Îndrumări misionare. După pensionarea profesorului Isidor Todoran, este numit, la data de 1 octombrie 1976 profesor titular la catedra de Teologie Dogmatică și Simbolică din cadrul aceluiași institut.

Părintele Profesor Ioan Ică devine redactor responsabil al *Mitropoliei Ardealului* începând cu nr. 7-9 din 1978, ca urmaș al ilustrului profesor sibian Gr. T. Marcu, cel mai longeviv redactor al acestei publicații. În această perioadă, revista va păstra structura anterioară, cu rubrici clasice precum: *Pastorale arhieresti, Studii și articole, Îndrumar omiletic, Viața bisericească, Din Sfinții Părinți, Urme din trecut, Medalioane, Însemnări, note, comentarii, Apariții editoriale*, bogat ilustrate de profesorii sibieni, dar și de doctoranzi și colaboratori din afară. Părintele Profesor Ioan Ică semnează aproape regulat la ultimele două rubrici, semnalând cu precădere evenimentele bisericesti majore, ortodoxe sau ecumenice, ale acelei vremi. Printre altele, aici publică, în 1982, prima receptare postbelică importantă în teologia românească a mesajului neo-patristic al Părintelui George Florovsky, traducând pasajele principale din referatul „Patristica și teologia modernă” (susținut cu ocazia Primului Congres al Facultăților de Teologie Ortodoxă de la Atena, 1936) și comentând pe larg programul florovskyan al revenirii teologiei ortodoxe contemporane la izvoarele ei patristice. Cu un an înainte, în traducerea Pr. Prof. Teodor Bodogae, apărea pentru prima dată în limba română, ca *in memoriam*, un text al marelui patrolog rus din diaspora, anume „Ethosul Bisericii Ortodoxe”. Tot aici, după câțiva ani, Părintele Ică Sr va publica (1988) dosarul controverselor din

jurul așa-numitului curent „neo-ortodox”, inițiat de filosoful religios grec Christos Yannaras.

Una dintre cele mai importante realizări din activitatea redacțională a Părintelui Ică o constituie lansarea unui veritabil program de traducere sistematică a unor opere patristice mai puțin cunoscute. Astfel, alături de lucrări aparținând Sfinților Grigorie al Nyssei, Grigorie Teologul, Ioan Hrisostom, Diadoh al Foticeii sau Teodor Studitul, mai apar și traduceri din Vasile al Seleuciei, Ava Dorotei din Gaza, Ieronim Grecul și Marcu al Efesului. Cu totul remarcabile sunt, însă, seriile de traduceri comentate ale unor epistole ale Sfântului Maxim Mărturisitorul (2; 3; 4; 5; 8; 9; 10; 11; 20-25; 28; 29; 30; 31-39; 43), cateheze ale Sfântului Simeon Noul Teolog (1; 2; 13; 18; 24; 28; 29; 33) și, nu în ultimul rând ca importanță, prima traducere românească a scrierilor duhovnicești ale Cuviosului Siluan Athonitul. Multe dintre acestea vor constitui – aici, în *Mitropolia Ardealului*, revenită începând cu 1991 la denumirea ei primă, *Revista Teologică* – baza programului editorial al viitoarei edituri Deisis, prestigioasa operă de realizare în teologia românească a dezideratului florovskyan amintit, datorată fiului Părintelui Profesor Ioan Ică, Arhidiacon Ioan I. Ică jr (la vremea aceea încă doctorand, dar semnând numeroase studii și traduceri în *Mitropolia Ardealului*)! Numărul 1 din 1992 avea să fie ultimul din bogata activitate redacțională a Părintelui Ică la prestigioasa publicație teologică sibiană, însă efectele sale benefice în teologia românească sunt și vor fi, cu siguranță, recunoscute multă vreme de acum înainte.

Părintele Profesor Ioan Ică a activat la Sibiu până la 1 noiembrie 1994, când s-a transferat la recent reînființata Facultate de Teologie Ortodoxă a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca. Devine apoi decan al acestei facultăți, având o contribuție esențială la consolidarea și afirmarea învățământului teologic ortodox clujean. A mai predat Teologie Fundamentală și Dogmatică și la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia, ca profesor asociat. Se pensionează la 1 octombrie 2000, continuând însă să rămână profesor consultant și îndrumător de doctorat la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

Părintele Profesor Ioan Ică a publicat mai multe lucrări și studii, a tradus, a prefăcut și a îngrijit o serie de lucrări care, alături de recenziile publicate, au demonstrat profunda cunoaștere a teologiei ortodoxe și a culturii moderne, precum și un adânc simț critic. Timp de peste 4 decenii numele domniei sale a fost sinonim în Transilvania cu disciplina teologiei dogmatice, desfășurând o bogată activitate didactică de formare a numeroase generații de licențiați, masteranzi și doctoranzi în teologie. Între foștii studenți ai părintelui profesor se numără inclusiv actualul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, mai mulți ierarhi, cadre didactice de la facultățile de teologie ortodoxă din țară, profesori la diferite seminarii teologice, preoți și monahi.

Ca o recunoaștere a deosebitei sale activități didactice și editoriale, Părintele Profesor Ioan Ică a primit mai multe distincții: în 1979 a fost distins cu Crucea Patriarhală de către Patriarhul Iustin Moisescu, în 2002 i-a fost decernat Ordinul Național „Serviciul credincios în grad de cavalier”, iar la 5 mai 2007 i-a fost acordat titlul de doctor honoris causa la Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, la propunerea Facultății de Teologie Ortodoxă.

Recunoașterea meritelor Părintelui Profesor Ioan Ică are loc nu doar la nivel național, ci și internațional. Domnia sa s-a arătat deschis spre dialogul teologic ecumenic, fiind membru în Comisia Interortodoxă de Dialog cu Bisericele Luterane și participând la dialogurile dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Evanghelică din Germania (EKD).

*

La inițiativa comitetului editorial al *Revistei Teologice* de omagiere a Pr. Prof. Dr. Ioan I. Ică au răspuns cu promptitudine și amabilitate distinși teologi din țară și din străinătate.

Primele două studii sunt dedicate unor teme specifice operei Părintelui Ică. Primul dintre ele este semnat de Pr. Prof. Dr. Valer Bel, de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, și este dedicat relevanței teologiei ca știință și act mărturisitor în viziunea Părintelui Profesor Ioan Ică. Opera acestuia demonstrează că teologia sistematică are sarcina să expună cuvântul lui Dumnezeu și învățătura creștină ca răspuns la problemele majore ale omului contemporan. Dogmele credinței creștine nu sunt altceva decât explicarea planului lui Dumnezeu de mântuire și îndumnezeire a omului împlinit în Iisus Hristos. De aceea, teologia sistematică va expune conținutul credinței creștine în dimensiunea ei soteriologică și profetic-eschatologică, duhovnicească, arătând că acesta răspunde și corespunde năzuințelor celor mai profunde ale ființei umane, deci ca răspuns la întrebările fundamentale ale omului și ale lumii.

Decanul Facultății de Teologie din Arad, Pr. Prof. Dr. Ioan Tulcan, evaluează contribuția Preotului Profesor Dr. Ioan Ică la dialogul teologic dintre Biserica Ortodoxă Română (BOR) și Biserica Evanghelică din Germania (EKD). După ce este prezentat, pe scurt, istoricul relațiilor ecumenice dintre BOR și EKD, autorul studiului se referă la acele sesiuni ale dialogului la care a luat parte Pr. Prof. Ică: cea dedicată rolului Sfintei Scripturi și al Tradiției în viața Bisericii, cea dedicată Sfintelor Taine în *Confessio Augustana* și în Mărturisirile de credință ortodoxe din secolele XVI și XVII și, în fine, cea dedicată Tainei Pocăinței. Concluzia este că, prin referatele susținute, Părintele Profesor Ioan Ică a adus o contribuție importantă pentru lucrarea de apropiere în credință a celor două teologii aflate în dialog.

Adolf Martin Ritter, profesor emerit la Heidelberg, cunoscut mediului teologic românesc prin numeroasele prelegeri pe care le susține de mai bine de douăzeci de ani la diferite facultăți de teologie din România, mai ales din Transilvania, contribuie cu un studiu intitulat *Cele „trei Simboluri principale” (Tria Symbolica catholica sive oecumenica) ale Reformei lutherane. Textele și explicarea lor*. Studiul cuprinde redarea textului original grec sau latin, cu traducerea modernă a trei importante crezuri ale Bisericii primare: crezul apostolic, crezul niceo-constantinopolitan și crezul atanasian. Alături de acestea sunt redată și textele altor mărturisiri de credință și canoane care stau în legătură cu acestea, căci studiul cuprinde valoroase introduceri istorice și comentarii cu privire la originea, dezvoltarea și conținutul celor trei mărturisiri de credință amintite.

Pr. Prof. Dr. Karl Christian Felmy, fost profesor al Facultății de Teologie din Erlangen, convertit la Ortodoxie în anul 2007, ne-a trimis un studiu dedicat temei Sofiei (Înțelepciunea Divină) la cei mai de seamă teologi și filosofi religioși ruși: Vladimir Soloviov, Pavel Florensky și Serghei Bulgakov. Se relevă aspectele hristologice, mariologice și eclesiologice ale sofologiei, care rămâne o temă controversată în teologia ortodoxă. Respinsă a fost mai ales postularea Sfintei Sofia ca un al patrulea Ipostas divin, dar această învățătură posedă și avantaje: creația nu este neutră din punct de vedere religios; în ea poate fi recunoscut ceva dumnezeiesc, o amprentă a Înțelepciunii divine. Drept urmare, trebuie tratată cu respect, căci prin Sofia dumnezeiască creaturile sunt puse în relație cu Dumnezeu, fără a fi amestecate cu El sau dizolvate într-un mod panteistic în El.

Pr. Prof. Dr. Constantin Voicu, fost rector al Institutului Teologic Universitar din Sibiu, abordează în studiul său viziunea Părinților duhovnicești și filocalici asupra Tainei Sfântului Botez. În polemică cu opinia mesaliană, autorul *Omiliilor macariene*, Sfântul Diadoh al Foticeii sau Sfântul Marcul Ascetul, pune în valoare harul baptismal și vede în Botez începutul unei acțiuni de curățire și desăvârșire a omului.

Fiul distinsului Profesor Ică și cadru didactic la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Sibiu, Arhid. Ioan I. Ică jr, se referă la cei patru „Caliști” ale căror scrieri au fost incluse în cuprinsul Filocaliei. Este expus modul în care a fost soluționată enigma identificării lor de către cercetători, o mare importanță prezentând descoperirea codicelui Matsuki în anul 1970. Prima traducere românească a unui text isihast inedit, „100 de capitole despre curăția inimii, cum câte puțin se curățește și se ridică spre vederea contemplativă”, aparținând lui Calist, patriarh al Constantinopolului, este publicată în rubrica „Patristica”, în completarea studiului amintit, ca și a repertoriului filocalic românesc.

În fine, Pr. Prof. Dr. Mihai Himcinschi, de la Facultatea de Teologie din Alba Iulia, oferă câteva considerații pe marginea ontologiei trinitare capadociene. Dog-

ma Sfintei Treimi a constituit dintotdeauna centrul vital al teologiei ortodoxe. Ea este suprema taină a existenței prin care toate se pot explica și fără de care nu se poate explica nimic. Ca iubire interpersonală, Treimea este modelul desăvârșit de viață și comuniune, care dă putere și omului de a fi în comuniune cu Dumnezeu și cu semenii prin Fiul Său întrupat, Care, împrăștiindu-Și umanitatea, o restaurează și o readuce la plinătatea vieții Sale dumnezeiești comună cu a Tatălui și a Fiului. Biserica Ortodoxă prin învățătura despre Sfânta Treime, „Vita Trinitatis ad extra et ad intra”, evidențiază trăsătura unui personalism viu și dinamic, în opoziție cu viziunea apuseană de tip esențialist, care este depersonalizată și individualistă.

Comitetul de redacție al *Revistei Teologice*

Notă: Mulțumim, și pe această cale, colegului nostru, Asist. Dr. Ciprian-Iulian Toroczka, pentru implicarea decisivă în acest demers omagial. Cu devotamentul și hărnicia-i caracteristice, a îngrijit practic realizarea acestui număr (*Revista Teologică*).